

«Γλαύκος ο Ποτνιεύς: Ο ταράξιππος δαίμων»

Η αποκριά πέρασε. Γλεντήσαμε, τραγουδήσαμε, γιορτάσαμε, ξεφαντώσαμε, ξεδώσαμε. Με μια λέξη το «ματώσαμε». Όπως παλιά και τώρα. Καλλίτερα ή χειρότερα δεν έχει σημασία. Αναβίωσαν (αναβίωσαν τρόπος του λέγειν) και παλιά έθιμα σε πόλεις και χωριά. Όπως το λιώσιμο του γουρουνιού. Μόνο που για να λιώσουνε γουρούνι σε κάποιο χωριό, που κάποτε αυτή η δουλειά είτανε πανηγύρι, και να «στήσουνε το δρώμενο», αγόρασαν γουρουνίσιο κρέας απ' την Τριπολιτσά την ξακουσμένη χώρα και τόφεραν και τόλιωσαν και κορόϊδεψαν τα μούτρα τους. Λέω κορόϊδεψαν, γιατί αυτό δεν ήταν (είναι) παράδοση αλλά κακοστημένη παράσταση και καρικατούρα. (Παιδιά δεν οικοδομείται τίποτα με αποσαθρωμένα υλικά, και πάνω σε ερείπια. Προπαντός φυσική γεύση κι αληθινή παράδοση).

Γιατί η παράδοση αν δεν έχει τη λαχτάρα της συνέχειας, τη δίψα θέλω να ειπώ του σφαξίματος του γουρουνιού που κατέβαινε από τότε που τ' αγοράζανε γουρνόπουλο δυό-τρία κιλά και παρακαλούσαν να μην τους βγει ρογκάτσικο (με κρυσορχία), ή χαλαζιάρικο. Να μη μείνει νασμίδι. Και μεγάλωνε ίσαμε να γενεί θρεφτάρι με γκόρτσα, βελάνια, κολοκύθια, καρπουζόφλουδες, πίτουρα και πλύμα. Και νάναι το πλύμα λέξη αρχαία που την αναφέρει ως κι ο Αριστοτέλης στο «περί τα ζώα» έργο του κι άλλοι συγγραφείς μεγάλοι. Κι είναι το πλύμα νερό ανακατωμένο με πίτουρα ή αλεύρι. Και σαν το σφάζαμε τις αποκριές ή τα Χριστούγεννα, γινόταν απ' όλους, μικρούς και μεγάλους πανηγύρι τρανό. Ως και μάχη για τη φούσκα απ' τα παιδιά ομηρική. Αλλιώς το πατροπαράδοτο γίνεται συρμός, μόδα και μιμητισμός.

Και πρώτος μεζές που έπεφτε στα κάρβουνα ο καρίτζαφλας. Πα να πει το καρύδι του γουρουνιού που έβγαζε ο σφάχτης όταν έμπηγε το μαχαίρι στο προγούλι του μέσα σε ομαδικό σπαραγμό που γέμιζε το χωριό. Και μεγάλο λεμόνι στο στόμα του που έμενε εκεί ίσαμε το λιβάνισμα. Που γίνονταν αφού πια ήταν έτοιμο, και πριν το κρέμασμά του απ' το πατερό, για να μείνει εκεί κρεμασμένο ημέρες τρεις, πριν το λιώσουν.

Κι απέ κάθονταν οι σφάχτες κι όλη η φαμελιά να γευτούν το νοστιμώτερο φαϊ. Που δεν ήταν άλλο από το συκώτι του.

Γιατί τέτοιο ήταν το γουρνοσύκωτο. Κομμένο μικρά κομμάτια, μαζί κι η καρδιά και τα νεφρά, καλομαγειρεμένα με σβησμένο στο τέλος, πριν απορροφήσει όλο το νερό, μ' ένα νεροπότηρο κρασί ρουμπίνι αναμιγμένο με το λιγιστό λίπος, το δικό του τού συκωτιού.

Κι όποιος γεύτηκε τέτοιο φαΐ βασιλόφαγο, δεν το ξεχνάει ποτές. Φανταστείτε να τόχε πλούσιο, κι από έλλειψη φαγητού πεθυμήσει κιόλας. Τί άλλο να γυρέψει από τούτη τη ζωή! Γι' αυτό σας είπα ότι δεν είναι φαΐ και δεν χορταίνεις με 'κείνο που δεν χόρτασε πρώτα την ψυχή σου δρώσα, καθώς λέει ο ποιητής.

Όσο για σήμερα, τούτα τα πολύχρωμα πλουμιά και φλουριά, τα ξόδεψε ο πολιτισμός δίχως να τα εξαργυρώσει... Και του χρόνου παιδιά.

Και πέρασα προχτές από τον κρεοπώλη, το κάλλιασε κι η κουβέντα και ρώτησα: Συκώτι μοσχαρίσιο, του είπα, υπάρχει. Συκωταριές απ' τ' αρνοκάτσικα το ίδιο. Ακόμα. Γιατί όπου νάναι θα τ' απαγορέψει λέει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ή μάλλον τάχει απαγορευμένα, αλλά οι έλληνες, κανίβαλοι και σκούντροι, εξακολουθούν να τα τρώνε παρά την απαγόρευση. Κι ας είναι φορείς ασθενειών οι συκωταριές και τα κοκκορέτσια. (Κι όσο θυμάμαι, πριν λίγα μόλις χρόνια, τ' αμνοερίφια γάλακτος - από Δεκέμβρη ίσαμε το Μάη - δεν περνούσαν καν από κρεοσκοπικό έλεγχο, γιατί εθεωρούντο και ήσαν a priori υγιή, τρελαίνομαι). Ξεφύγαμε όμως.

Τέτοιο συκώτι, είπα στο φίλο, υπάρχει; Συκώτι γουρουνιού, που ήταν ο νοστιμότερος μεζές. Και με τη θύμησή του μόνο τον λιγουρεύεσαι σα την γκαστρωμένη, γιατί δεν κυκλοφορεί.. Έμεινε να με κυττάζει με απορία οικτήροντας την άγνοιά μου. Και γιατί το μυαλό μου είχε μείνει στο χωριό μου.

- Καλά, είπε, αλήθεια δεν ξέρετε ότι το συκώτι του γουρουνιού δεν τρώγεται γιατί βρωμάει; Κι αν πας κοντά σε παίρνει η βαρεία μπόχα και αποφορά, και πρέπει να σταθείς μακριά;

Και συνέχισε: Είναι τέτοιες οι τροφές που μεγαλώνουν τα γουρούνια ώστε είν' αδύνατο να φας συκώτι. Και μ' ό,τι να το σβήσεις η βρώμα μένει. Δεν το τρώνε ούτε τα σκυλιά... Ακούγοντας αυτά, ήταν σαν να γκρεμίστηκε μέσα μου ένας κόσμος ολόκληρος. Σαν να δηλητηριάστηκε μονομιás όλο το αίμα στις αρτηρίες. Όλα εκείνα που μας κράτησαν χιλιάδες χρόνια ωραίους και καθαρούς. Σα να γινόταν διατάραξη ιερουργίας. Τυμβωρυχεία και νεκροσυλία...

Θυμήθηκα και μια εκπομπή που είχα ιδεί με γουρουνάκια, που από άλλοτε κάτοικοι του χωριού, μεγάλωναν, απ' την ώρα που γεννιούνται μέχρι να κλείσει ο κύκλος τους, σε μισό τετραγωνικό τόπο. Κι εκεί τρώγανε, εκεί κοιμούνταν, εκεί τη μαγάρα τους, χωρίς ποτέ να περπατούν. Και τους έβγαναν από μικρά μικρά, τα δόντια για να μη δαγκώνουν τα σύρματα των κλουβιών και ματώνουν. Και γιατί πουθενά δεν χρειάζονται δόντια, αφού οι τροφές τους είναι αλεσμένες, και φρίκιασα. Ιδίως σαν σε κύτταζαν με 'κείνα τα κρυμμένα σαν τ' ανθρώπου μάτια, χωρίς να σταματούν το κλάμα...

Και πού να παραπονεθούν τα δόλια; Στις φιλοζωϊκές Μ.Κ.Ο.;

Και τώρα το συκώτι τους, όργανο που μεταβολίζονται οι τροφές, το εργοστάσιο που γίνεται ο έλεγχος του κυκλοφορούντος αίματος, αρτηριακού και φλεβικού, που έρχεται απ' την καρδιά, επεξεργάζεται κι επιστρέφει σ' αυτή, οξειδωμένο και τοξινομένο, δεν τρώγεται. Και δεν παύει να σκούζει, να θρηνεί. Μα τί να καταλάβουμε εμείς απ' την οίμωγή! Είναι πόνος; Διαμαρτυρία ενσαρκωμένη για και από τ' άρρωστα σπλάχνα του και τις μεταβολές στη σύνθεση των κυττάρων του, των νευρώνων και των άλλων; Και, πολιτισμένοι, δίνουμ' εντολές να μην καταναλώνεται συκώτι, που έτσι κι αλλιώς δεν καταναλώνεται αφού βρωμάει, αντί να δώσουμε εντολές να μεγαλώνει όπως παλιά δηλαδή φυσιολογικά.

Και τα ερίφια, τα χαριτωμένα πλάσματα της κατσίκας του φίλου μου του παπα-Γιώργη, δεν στάθηκαν ποτέ στα πόδια τους. Δεν έτρεξαν, δεν ανέβηκαν στο μαντρότοιχο με τόσα στριφογυρίσματα. Τα καμώματα, τα νάζια τους, τους θεατρινισμούς τους δεν τα είδαμε. «Ο έρωτας δεν ακτινοβόλησε στη φύση» θάλεγε ο ποιητής. Γιατί αμέσως μετά που γεννήθηκαν, το ένα μετά το άλλο ψόφισαν, προτού περάσει μια ώρα.

Κι ο φίλος μου ο παπάς, περασμένα τα εβδομήντα, λάτρης της παράδοσης, έκπληκτος, γιατί πρώτη φορά αντίκρυζε τέτοιο πράμα, τηλεφώνησε στον κτηνίατρο.

Κι εκείνος:

-Ενέσεις στη γίδα έκανες παππούλη;

-Τι ενέσεις, ευλογημένε, ξαναρώτησε με τη σειρά του ο παπάς.

- Α, καλάααα. Κατάααααααααα. Δεν έκανες ενέσεις στη γίδα όσο ήταν γκαστρωμένη κι ήθελες τα κατσίκια να σηκωθούν να περπατήσουν!; (Πολλά ζητούσε ο παπάς)

Και ρώτησε και μένα ο λάτρης της φυσικής ζωής και της παράδοσης αν τούτο το πράμα το είχα ακουσμένο...

Κι οδεύουμε προς τα 'κει που δεν πιάνει η πιο γόνιμη φαντασία. Και πού πορεύεται, στο καλό ή στο κακό, το τετραπέρατο αυτό πλάσμα που λέγεται άνθρωπος κανείς δεν ξέρει, θάλεγε ο Σοφοκλής.

Να: Πόσα φυτά δεν τα κάναμε υβρίδια. Μικρές ύβρεις δηλαδή. Και νάναι η ύβρις απέναντι στη φύση, στους θεούς (οι θεοί των αρχαίων ελλήνων ήσαν έννοιες, ιδέες, δυνάμεις και προπαντός αξίες ζωής) η αιτία της τραγωδίας. Η αλαζονεία να το παίζουμε θεοί και ν' αποφασίζουμε εμείς ποιος πεθαίνει και ποιός ζει.

Θυμηθείτε τί έκαμε κι έπαθε ο Γλαύκος ο Ποτνιεύς στο ομώνυμο δράμα του Αισχύλου, απ' το οποίο σώθηκαν λίγοι μόνον στίχοι. Ο Γλαύκος που για να πολλαπλασιάζεται η δύναμη τών κατά τα άλλα λαμπρών αλόγων του, να γίνονται πολεμικότερα και νάρχεται πρώτος στους αγώνες, μέσα στους ντορβάδες με το κριθάρι έβαζε και

τρώγανε, και κρέας κομμένο σε μικρά μικρά κομμάτια.

Όμως οι θεοί εξεμάνησαν γι' αυτή τη συμπεριφορά του Γλαύκου, τ' άλογα τρελάθηκαν, έβγαζαν αφρούς απ' το στόμα, τρώγανε τους ανθρώπους και τελικά καταξέσχισαν και το Γλαύκο. Μήπως αυτά θυμίζουν τίποτα «τρελές αγελάδες», μ' όλες τις συνέπειες για τον άνθρωπο και την υγεία, αφού η φύση (θεοί) αυτά τάκαμε φυτοφάγα κι εμείς τα ταΐζουμε κρεατάλευρα; [Από την τραγωδία κρατάμε: τα λαμπρά άλογα, πώς θα γίνονται πολεμικότερα (πόλεμος κέρδους), το θυμό των θεών (φύσης), την τρέλα των αλόγων, την κατασπάραξη των ανθρώπων και του Γλαύκου, αφού έσπασαν το άρμα με τη δύναμή τους. Και προπαντός τη λέξη ΤΑΡΑΞΙΠΠΟΣ, με την οποίαν έμεινε γνωστός ο Γλαύκος («ταράξιππος δαίμων» = άνθρωπος)

Η, ξαναλέω, το πλήθος των φυτών που τα κάναμε υβρίδια. Μικρές ύβρεις δηλαδή. Και τρόφιμα μεταλλαγμένα, χρήση δηλητηρίων, όπως φθόρια, χλώρια, συντηρητικών, σορβικά, βορβορικά και τίγκα χρωστικά. Και γενικότερα, φάρμακα που δεν ξέρουμε από πού και τί, γενόσημα και μη, ούτ' αν είναι φάρμακα ή δηλητήρια. Κι ολόκληρη η διατροφική αλυσίδα στον έλεγχο των πολυεθνικών. Και τώρα το γιαούρτι θα είναι λέει από γάλα σκόνη.

Βέβαια – τότεπανε καθαρά – όχι της αυτής ποιότητας, λίγο κατώτερης και θάρχεται απ' έξω (Κύριος οίδε από πού, αφού χώρα προέλευσης δεν θα υπάρχει) αλλά φτηνότερο, ανακοινώνουν περιχαρείς οι εξουσιαστές. Και το λάδι αναμιγμένο λένε – όχι νοθευμένο – με σπορέλαια, κι ολίγα ορυκτέλαια, ψωμί από κατεψυγμένο ζυμάρι Νιγηρίας και... απελευθερωμένη η αγορά. Όλα μαζί, «η ατζέντα» του μέλλοντος του Όλι Ρεν, του Μπαρόζο, του Σόϊμπλε, του Σαμαρά, του Βενιζέλου και του Στουρνάρα, του Χατζηδάκη και Χρυσοχοϊδη (που υπογράφει χωρίς να διαβάσει), του Βολουδάκη, της Τζαβέλα και των άλλων φιλανθρώπων και... φιλελλήνων.

Μακάρι να ήταν έστω έτσι. Από γάλα σκόνη δηλαδή σαν εκείνο που μας έδιναν μετά την κατοχή. Αλλά θα είναι από γάλα σκόνη κτηνάλευρα σαν 'κείνα που ταΐζουν τα γουρούνια και το συκώτι τους δεν τρώγεται πια, γιατί βρωμά. Κι είναι και πιο φτηνά. Κι όποιος θέλει ας με διαψεύσει ότι το γιαούρτι με γάλα σκόνη δεν είναι από κτηνάλευρα για τα γουρούνια. (Ήδη δεν πρόλαβε να στεγνώσει το μελάني της νέας διάταξης για το γάλα κι' άρχισαν τα όργανα).

Κι εκείνα μεν δεν προλαβαίνουν στους έξη μήνες της ζωής τους ν' αναπτύξουν αρρώστιες και να ψοφήσουν. Οι άνθρωποι όμως; Και το λάδι με σπορέλαιο χαρμάνι.

Και το μυαλό του ανθρώπου, πήρε στραβό δρόμο και γύρισαν τ' ανάποδα όλα. Μέχρι που με γονίδια σκορπιού γίνεται κρέας

μοσχαριού. Και κλωνοποιήσεις και... και... και... Και «αύριο κιάλας, λέει ο ποιητής, «ο ήλιος θα γυρεύει παλάμες για τα μάτια του».

Κι όλα για να γίνουμε άβουλα όντα καταναλωτικά. Μέλη ενός συστήματος απάνθρωπου, όπου το «πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος» θα είναι (έγινε ήδη) «πάντων ανθρώπων μέτρον χρήμα». Κι εμείς θα προσπαθούμε να θυμηθούμε αν κάποτε είμαστε έλληνες. Κι ούτε θα ξέρει πια ο άνθρωπος πού και πώς να προσεύχεται. Τί να λέει: "Σώσε με, Θεέ μου, απ' τον άνθρωπό σου ή: παράτησέ με, άνθρωπέ μου, στο Θεό σου!" (Φ. Βαρέλης – Εκ βαθέων, σελ 31)
Αλήθεια καλπάζει ή κραυγάζει η πρόοδος κι η ανάπτυξη, ιδίως στον τόπο μας; Να χαιρόμαστε ή να τρέμουμε; Ας προσέξουν όμως, γιατί τ' άλογα του Γλαύκου που τρώνε τους ανθρώπους θα φάνε και τους ίδιους.

Σημ. Πότνια. Αρχαία Βοιωτική Πόλη ανάμεσα Θηβών και Πλαταιών.